

Analiza poslovanja bankarskog sektora u Republici Hrvatskoj

Galonja, Antonio

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:191:359017>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Opatija
Preddiplomski sveučilišni studij

Antonio Galonja

Analiza poslovanja bankarskog sektora u Republici Hrvatskoj
Analysis of banking sector operations in the Republic of Croatia

Završni rad

Opatija, 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Preddiplomski sveučilišni studij
Poslovna ekonomija u turizmu i ugostiteljstvu
Smjer: Menadžment u hotelijerstvu

Analiza poslovanja bankarskog sektora u Republici Hrvatskoj
Analysis of banking sector operations in the Republic of Croatia

Završni rad

Kolegij: Mikroekonomija

Student: Antonio Galonja

Mentor: izv. prof. dr. sc. Daniel Dragičević

Matični broj: Ps24818

Opatija, srpanj 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI UNIVERSITY OF RIJEKA
FAKULTET ZA MENADŽMENT U TURIZMU I UGOSTITELJSTVU
FACULTY OF TOURISM AND HOSPITALITY MANAGEMENT
OPATIJA, HRVATSKA, CROATIA

**IZJAVA STUDENTA - AUTORA
O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG ZAVRŠNOG/DIPLOMSKOG/DOKTORSKOG
RADA**

Antonio Galonja
(ime i prezime studenta)

0116166969
(Matični broj studenta)

Izjavljujem da kao student - autor Završnog rada dozvoljavam Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci.

U svrhu podržavanja **otvorenog** pristupa završnim / diplomskim / doktorskim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Sveučilišta u Rijeci, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog mog Završnog rada kao autorskog djela pod uvjetima Creative Commons licencije **CC BY** Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>.

Opatija, 11.9.2023.

Student - autor:

Galonja
(potpis)

Sažetak

Financijsko tržište prva je stavka o kojoj se govori u ovom završnom radu jer ništa ne bi bilo moguće da nema tržišta, glavnog mjesta sastajanja ponude i potražnje. Aktivnosti koje se prate na tržištu mogu biti kretanje cijena, dinamika u financijskoj djelatnosti, trendovi i tako dalje. Ovaj završni rad pruža sveobuhvatan uvid u stanje i razvoj bankarskog poslovanja. Analiza poslovanja bankarskog sektora u Republici Hrvatskoj daje uvid u svakojake aspekte bankarske industrije u zemlji. Prvenstveno, sam pojam banaka pruža detalje i pregled koji se odvijaju u ovoj djelatnosti. Uz to, analiza financijskih pokazatelja 5 odabranih banaka prikazuje njihovu uspješnost i financijsku stabilnost kroz različite komponente.

Nadalje, gdje ima ulaganja ima i rizika, tako da jedna od stavki u ovom završnom radu dotiče se i toga. Ključno razumijevanje rizika doprinosi lakšem upravljanju i većoj uspješnosti, a neki od rizika su: kreditni rizik, operativni rizik, likvidnostni rizik, tržišni rizik i slično. U analizi bankarskog sektora podosta se proteže financijska struktura, likvidnost i profitabilnost kao faktori poslovanja bankarskog sustava i odabranih banaka u Republici Hrvatskoj. Najbitnije stavke vezane za ovo područje jesu prinos na imovinu, prinos na kapital, stopa uloženog kapitala, omjer financijske poluge i slično. Investicije, kao pojam te kao jedna grana bankarskog sektora, govori se i o investicijskim fondovima koji omogućuju ulaganje u dionice, obveznice, nekretnine i slično. Konkretno se objašnjava i poslovanje mirovinskog sustava i brojčano prikazuje primjerice broj članova ili pak neto imovina i slično.

Ključne riječi: financijski pokazatelji; rizici; investicije; investicijski fondovi; mirovinski sustav

Sadržaj:

Uvod	1
1. Pojmovno određenje financijskog tržišta, banaka i investicija	2
1.1 Banke	3
1.2 Osnovne financijske aktivnosti banaka i financijskih institucija	4
1.3 Investicije i ključne funkcije investicijskog bankarstva	4
1.4 Rizici u investicijama i bankarstvu	5
1.5 Izazovi i budući trendovi prilikom investiranja	7
2. Analiza poslovanja bankarskog sektora u Republici Hrvatskoj	8
2.1 Pokazatelji poslovanja bankovnog sustava	9
2.2 Vlasnička struktura kreditnih institucija	9
3. Analiza poslovanja odabranih banaka u Republici Hrvatskoj	11
3.1 Analiza financijskih pokazatelja odabranih banaka u Republici Hrvatskoj	13
3.2 Utjecaj inflacije i ekonomskog stanja na konkurenciju između banaka	18
4. Investicijski fondovi	19
4.1 Zagrebačka banka	20
4.2 Privredna banka Zagreb	21
4.3 Erste banka	22
4.4 Raiffeisen banka	24
4.5 OTP banka	25
5. Mirovinski fondovi	27
5.1 Stupovi (I., II. i III.) mirovinske štednje	28
5.2 Mirovinski sustav – obvezni mirovinski fondovi	30
Zaključak	31
Bibliografija:	32
Popis ilustracija	33

Uvod

Rad je napisan u 5 poglavlja. U uvodu su definirani predmet, svrha i ciljevi istraživanja. Predmet istraživanja bio bi analiza bankarskog sektora u Republici Hrvatskoj koji se obrađuju pomoću financijskih pokazatelja. Svrha i ciljevi ovog završnog rada jesu tablični i tekstualni prikaz odabranih banaka u RH i najvažnije stavke koje ih vežu poput već spomenutih pokazatelja te opisa istih.

Uz to, opisana je kompozicija završnog rada. „Pojmovno određenje financijskog tržišta, banaka i investicija“ naslov je prvog poglavlja. U ovom poglavlju opisuje se osnovni pojam banke i investicija te također općenito poslovanje bankovnog sektora, njegove ključne funkcije, rizike koji se pojavljuju prilikom investiranja i buduće trendove i izazove.

Drugo poglavlje naslova glasi „Analiza poslovanja bankarskog sektora u Republici Hrvatskoj“. Ovo poglavlje bazira se na financijskim pokazateljima, kreditnoj aktivnosti, likvidnosti, regulativi i nadzoru te sličnim ulogama. U spomenutom poglavlju opisan je rad bankovnog sustava u 2022. godini i prikazani su pokazatelji poput likvidnosti, profitabilnosti, kreditnih rizika i stope kapitala. Uz to, definirana je vlasnička struktura kreditnih institucija kako u domaćem tako i u stranom vlasništvu različitih financijskih institucija.

U trećem poglavlju, „Analiza poslovanja odabranih banaka u Republici Hrvatskoj“ fokus je na najvećih 5 banaka u RH te opis financijskih pokazatelja i ostalih komponenti. U te banke spadaju Zagrebačka banka, Privredna banka Zagreb, Erste banka, Raiffeisen banka te OTP banka. S obzirom da je ovo poglavlje srž završnog rada, tablično su prikazani najbitniji elementi svih odabranih banaka i njihovog poslovanja. „Utjecaj inflacije i ekonomskog stanja na konkurenciju između banaka“, potpoglavlje je koje pobliže prikazuje stanje i način na koji svaka banka reagira i utječe na zadešene promjene.

4. i 5. poglavlje temeljeni su na fondovima, investicijskim i mirovinskim. U poglavlju „Investicijski fondovi“ spomenuti su prevladavajući fondovi za svaku odabranu banku. Opisani su uz pomoć grafikona te opisa nakon istih. Poglavlje „Mirovinski fondovi“ govori o financijskim institucijama koje prikupljaju uplate odnosno doprinose članova za njihova radnog vijeka s ciljem isplate uštedjenih sredstava uvećanih za prinose po odlasku ulagatelja u mirovinu. U potpunosti je objašnjen mirovinski sustav te stupovi mirovinske štednje. U zaključku ovog završnog rada navedeni su i sumirani svi najbitniji segmenti koje investicijsko poslovanje pruža te koje rizike povlači u svojem sektoru.

1. Pojmovno određenje financijskog tržišta, banaka i investicija

Financijsko tržište predstavlja mjesto na kojem se trguje različitim financijskim instrumentima, a to su dionice, obveznice, derivati, valute i drugi instrumenti.¹ Ujedno je to i mjesto gdje se susreću ponuda i potražnja za tim financijskim elementima, također pruža se mogućnost ulaganja, trgovanja i omogućava pristup kapitalu. „Postoji nekoliko karakteristika koje određuju financijsko tržište, a to su:

- **Likvidnost** - ono što likvidnost predstavlja jest dovoljno posjedovanje financijskih instrumenata koji se olako mogu kupiti i prodati po cijeni koja je bliska tržišnoj vrijednosti što znači da financijsko tržište bi trebalo biti likvidno. Investitorima je ovo bitno zbog brzog pretvaranja imovine u gotovinu.
- **Transparentnost** - ova karakteristika govori o dostupnosti informacija o npr. financijskim rezultatima, cijenama, volumenu poslovanja i slično. Transparentnost je najkorisnija radi omogućavanja sudionicima donošenje informiranih odluka i korištenja informacija
- **Regulacija** - regulatorni okvir i nadzor koji osigurava zaštitu investitora, sprječava zlouporabe i održava stabilnost tržišta. Dakle, to su pravila i propisi, licence sudionika tržišta i provođenje nadzora.
- **Pristup kapitalu** - prilikom izdavanja dionica i obveznica, financijsko tržište omogućava poduzećima pristup kapitalu. Ulaganje u nove projekte, širenje poduzeća i rast poduzeća neke su od financijskih poslovnih aktivnosti.
- **Diversifikacija** - investitori mogu birati između različitih financijskih instrumenata, sektora i regija kako bi smanjili rizik diversifikacijom svojih portfelja. Diversifikacija pomaže u ravnoteži potencijalnih dobitaka i gubitaka. Tako da se može reći da ovo tržište nudi mogućnost diversifikacije ulaganja.
- **Rizik i povrat** - financijsko tržište ujedno predstavlja i vrstu rizika. Oni koji sudjeluju naići će na mogućnost gubitka kapitala, no isto tako i sa potencijalnim povratom na ulaganje. Upravo zbog toga, investitorima je omogućena prilagodba svojih ulaganja u skladu sa svojim ciljevima i tolerancijom na rizik“.²

¹ Hanfa.hr, *Tržište kapitala*, str.3.

² Hanfa.hr, *Tržište kapitala*, str.5.

1.1 Banke

Banke su financijske institucije koje primaju depozite i odobravaju zajmove. Ovaj pojam obuhvaća komercijalne banke, štedno-kreditne zadruge, štedionice i kreditne zadruge. Banke su također financijski posrednici s kojima većina ljudi najčešće ima kontakt. Na primjer, osoba koja treba zajam za kupnju kuće ili automobila obično ga dobiva od lokalne banke.

Većina Amerikanaca čuva znatan dio svojeg financijskog bogatstva na tekućim računima, štednim računima i drugim oblicima depozita u bankama. Banke igraju ključnu ulogu kao najveći financijski posrednici u našem gospodarstvu. No, banke nisu jedine važne financijske institucije. Osim njih, prisutne su i osiguravajuća društva, financijske kompanije, mirovinski i investicijski fondovi te investicijske banke³.

Hrvatska je sastavni dio europskog kulturnog kruga i dijeli njegove vrijednosti, što znači da je bankarski sektor od ključne važnosti za njen sadašnji i budući razvoj. Razumijevanje kako poslovne banke funkcioniraju ima presudan utjecaj na sve, bilo da se radi o građanima, tvrtkama ili državi. Svrha financijskog sustava je uskladiti proizvodnju i potrošnju te izjednačiti viškove i manjkove. Ovdje se fokusira na zatvorenu ekonomiju, gdje je nedostatak ostvarivanja prodaje proizvoda znak za recesiju..

Međutim, ulazak stranih banaka u zemlju nije ispunio očekivanja koja su se vezala uz njihov dolazak. Očekivalo se da će strane banke značajno doprinijeti restrukturiranju domaćih banaka i da će pridonijeti smanjenju kamatnih stopa kako bi bile konkurentnije u odnosu na eurozonu. Strane banke, koje su preuzele ili osnovale svoje podružnice u Hrvatskoj, donijele su sa sobom svoju naprednu tehnologiju. Ipak, umjesto da ta tehnologija bude korištena za poboljšanje učinkovitosti domaćih banaka, često je korištena kao izvor konkurentske prednosti.

Proces internacionalizacije bankarskog sustava u Hrvatskoj ipak nije prošao kao „Med i mlijeko“ kako se to najavljuje.“⁴ U posljednjem desetljeću, učestale promjene u globalnoj ekonomiji, dovele su do prilagodbe banaka na nove tehnologije (elektroničko poslovanje i digitalne platforme) kao i do korištenja kompleksnijim financijskim instrumentima.

³ Mishkin i Eakins, Financijska tržišta + institucije, str.8.

⁴ Santini, Vodič za razumijevanje poslovanja s bankama, str. 39.

1.2 Osnovne financijske aktivnosti banaka i financijskih institucija

Financijski sustav Republike Hrvatske sastoji se od njezine valute i platnog sustava, financijskih tržišta, financijskih institucija te regulatornih tijela koja nadziru i reguliraju njihove aktivnosti. Ključni temelj financijskog sustava čine kreditne institucije, a njihovu operaciju nadzire Hrvatska narodna banka.⁵ „Osnovne ekonomske funkcije banke protežu se kroz faktore kao što su solventnost, likvidnost, ekonomičnost, efikasnost i profitabilnost. Prvobitni cilj svake banke je maksimiziranje profita, a kako bi se to ostvarilo potrebno je biti dovoljno solventan, likvidan i profitabilan (rentabilan).

Također bitna stavka jest da banka ima optimalnu razinu likvidnosti u svrhu pravovremenog izvršavanja njenih obaveza. Dakle, nije poanta visoka stopa likvidnosti jer onda može promijeniti profitabilnost banke. Isto tako, **financijsko planiranje** je ključna komponenta osnovnih financijskih aktivnosti, a njegova suština leži u procjeni budućih neto novčanih tokova, tj. procjeni očekivanih novčanih prihoda i rashoda. **Financijska analiza**, na primjer, korištenjem računovodstvenih podataka, omogućava financijskim institucijama razumijevanje prošlih poslovnih rezultata i trenutnih financijskih uvjeta, pri čemu se koriste novčani pokazatelji i mjerila zasnovana na financijskim informacijama.

Slijedeća važna komponenta je **financijska kontrola**, koja uključuje pregled prošlih i trenutnih financijskih aktivnosti i novčanih transakcija kako bi se utvrdilo je li stvarni novčani tok usklađen s financijskim planom i jesu li eventualne odstupanja u skladu s dugoročnim financijskim planom poduzeća. Uz to, stalne promjene u poslovnim uvjetima zahtijevaju kontinuirano prilagođavanje, odnosno izmjene i ažuriranje prvobitno postavljenog financijskog plana.“⁶

1.3 Investicije i ključne funkcije investicijskog bankarstva

Investicije su svako ulaganje kapitala s ciljem ostvarenja dobiti. „Postoje **aktivne (realne) investicije** koje predstavljaju trajna ulaganja novčanih sredstava u nabavku i izgradnju realni dobara kako bi se ostvarili uvjeti za trajno poslovanje. **Pasivne (portfolio) investicije** su ulaganje kapitala u vrijednosne papire.“⁷ Sektor investicija u bankarskom poslovanju se sastoji od nekoliko ključnih funkcija koje one obavljaju. Primjerice, to su savjetovanje i posredovanje, ulaganje i trgovanje vrijednosnim papirima, izdavanje vrijednosnih papira,

⁵ Hnb.hr, *Financijski sustav RH*, str. 2.

⁶ Ivanović; *Financijski menadžment*, str.10.

⁷ Vup.hr, *Ekonomika investicija*, str.3.

financijsko restrukturiranje, korporativno financiranje te istraživanje tržišta. Sve ove funkcije se međusobno povezuju i nadopunjuju radi lakšeg poslovanja i postizanja željenih ciljeva.

Prva ključna stavka je savjetovanje i posredovanje koje iskazuje odnos takav da banke pruže financijsko savjetovanje svojim klijentima. Primjerice, strategije ulaganja, spajanje i preuzimanje, izdvajanje vrijednosnih papira, strukturiranje transakcija te slične financijske odluke. Na to se nadovezuje sljedeća stavka: ulaganje i trgovanje vrijednosnim papirima. Investicijske banke aktivno sudjeluju na tržištima vrijednosnih papira. Kupuju, prodaju i trguju instrumentima kao što su dionice, obveznice, valute, sirovine. Kod ove funkcije moguće je ulaganje vlastitih sredstava investicijske banke te trgovanje u ime svojih klijenata.

Nadalje je izdavanje vrijednosnih papira, a to uključuje organizaciju i vođenje inicijalnih javnih ponuda (IPO) kao i sekundarnih javnih ponuda (SPO) dionica i obveznica. To označava pomoć od banaka za poduzeća da prikupe kapital putem tržišta vrijednosnih papira. Potom dolazi do financijskog restrukturiranja koje omogućuje klijentu savjetovanje o reduciranju dugova, upravljanju rizicima, preuzimanju nekih insolventnih poduzeća ili o promjeni poslovne strategije.

5. funkcija veoma važna govori o korporativnom financiranju. U ovoj stavci banke aranžiraju kredite, izdaju obveznice, osiguravaju financiranje za akvizicije te spajanje i najbitnije upravljaju rizikom, a ujedno pružaju edukaciju o optimalnoj strukturi kapitala. Ništa od ovoga se ne bi ostvarivalo da nema koraka „istraživanje tržišta“. Investicijske banke obavljaju istraživanja tržišta kako bi pružile klijentima analize, predviđanja i preporuke. Ova istraživanja obuhvaćaju ekonomske analize, analize različitih sektora, financijske izvještaje te prognoze tržišta. Sve te informacije služe kao temelj za donošenje informiranih investicijskih odluka od strane klijenata.

1.4 Rizici u investicijama i bankarstvu

Rizik, općenito, predstavlja neku vrstu mogućnosti da se prilikom ostvarivanja cilja, taj cilj ne ostvari djelomično ili pak u potpunosti. Nekoliko ključnih rizika s kojima se bankarski sektor susreće su: kreditni rizik, rizik tržišta, operativni rizik, regulatorni rizik te likvidnostni rizik.

„Rizik koji se smatra specifičnom vrstom je kreditni rizik koji nastaje kad je u pitanju investiranje financijskih sredstava. Kreditni rizik se javlja kada jedna strana u ugovoru neće izvršiti obavezu djelomično ili u potpunosti, a to izaziva reakciju investitora tj. ulagatelja da

pretrpi financijski gubitak. To uključuje veliki nedostatak plaćanja kamata ili glavnice. Ova vrsta rizika izuzetno je važna u slučaju ulaganja u zajmove, obveznice ili druge vrste dugova.

Naredni rizik predstavlja strah događanja na tržištu. Tržišni rizik, najjednostavnije rečeno, rizik je koji nastaje uslijed kretanja cijena na tržištu. Cijene vrijednosnih papira, roba i valuta su veoma promjenjivog karaktera i to utječe na vrijednost investicija. Rizik tržišta se može stvoriti još poradi inflacije, promjene u kamatnim stopama i najčešće političkim događanjima i sličnim čimbenicima.

Operativni rizik je službeno najstariji rizik. Neposredno nakon osnivanja prvih banaka, prije nego što su započele s plasmanom kredita, banke su suočile s operativnim rizikom koji je proizašao iz nužnosti čuvanja tuđeg novca, osiguravanja zaštite od krađe te održavanja sigurnosti i urednosti dokumentacije. A definicija operativnog rizika je složenija nego ostale jer ga se može opisati kao interna prevara, vanjska prevara, oštećenje u materijalnom obliku (npr. vandalizam, terorizam, poplave, potresi i slično) ili pak nekakav poslovni poremećaj ili kvar u sustavu (na primjer kvar softvera i hardvera, telekomunikacijske poteškoće i slično). Operativni rizik podosta može utjecati na reputaciju firme te financijske rezultate.

Rizik vezan za zakonsku regulativu naziva se regulatorni rizik. Točnije on nastaje kada se mijenjaju zakoni i propisi koji određuju investicijsko poslovanje. Ono što može imati velik utjecaj na poslovanje investicijskog sektora su promjene u poreznim propisima, pravila o tržištu vrijednosnih papira te propisi o zaštiti onoga koji investira.

Posljednji od pet navedenih rizika je rizik likvidnosti. Ovaj rizik se odnosi na nemogućnost kupnje ili prodaje vrijednosnih papira po željenoj cijeni i u tom određenom trenutku. Kada su odstupanja od očekivanih cijena manja, likvidnosni rizik je veći, dok vrijedi obrnuto, što su odstupanja od očekivanih cijena veća, likvidnost je manja. Kako bi se ova vrsta rizika smanjila, banke moraju primijeniti raznorazne strategije. To uključuje održavanje rezervu gotovine, upravljanje ročnostima imovine i obveza ili diversifikaciju izvora financiranja.

Situacija koja može dovesti do rizika likvidnosti u banci je odljev depozita – govori o situaciji ako se povećani broj klijenata odluči podići depozite koje imaju u banci, dovode do smanjenja raspoložive likvidnosti banke. Uz ovaj primjer, također moguće su situacije poput financijske krize ili nagli gubitak povjerenja u banku koji rezultira nepredviđenim odljevom sredstava što ugrožava likvidnost banke ako nije odgovarajuće pripremljena.“⁸

⁸Financijske usluge, „Upravljanje rizicima u bankarskom poslovanju“

1.5 Izazovi i budući trendovi prilikom investiranja

Uz sve ranije navedeno, stvari koje još oblikuju ovu industriju investicijskog sektora jesu izazovi i naredni trendovi. Ono što se „vrti“ od bitnijih aspekata su Tehnološke inovacije, regulatorni okvir, promjene u odlukama klijenata na koju se nadovezuje konkurencija te uvijek prisutni ekonomski i geopolitički faktori.

Najbitnije kod tehnoloških inovacije je da banke moraju biti u „trendu“, odnosno da prate tehnološke trendove i biti inovativni iz razloga što tako poboljšavaju operativnu učinkovitost. Ujedno se investicijske usluge mijenjaju jer dolazi do napretka tehnologije, automatizacije procesa, usvajanja umjetne inteligencije. Sve to u svrhu boljeg ostvarenja rezultata u odnosu na konkurenciju. Investicijski sektor predstavlja vrlo konkurentnu industriju s globalnim igračima koji se bore za svoj tržišni udjel. Još jedna važna stavka može biti pritisak na marže, naročito o okruženju niskih kamatnih stopa te sve većoj transparentnosti cijena. Zbog toga banke moraju tražiti novi izvor prihoda i diversificirati usluge koje nude.

Sprječavanje financijske krize i zaštita investitora su lakše izvedive uz pomoć regulatornog okvira. Regulatorni zahtjevi za investicijske banke postaju sve stroži i složeniji tako da banke moraju biti uskladive s propisom kao što je Basel III, kojeg karakteriziraju tržišna disciplina, nadzorni pregled i razni zahtjevi za adekvatnošću kapitala. Kao i svugdje ostalo, važna je prilagodba u promjeni propisa zbog zaštite potrošača i transparentnosti tržišta.

Sljedeće iskušenje u budućnosti su preferencije klijenata koje se mijenjaju. Oni (klijenti) očekuju sve veću mogućnost personaliziranih usluga, brže pristupe informacijama i dostupne digitalne kanale komunikacije. Investicijske banke trebale bi prilagoditi modele poslovanja i usluge zbog toga što bi valjano bilo poboljšati korisničko iskustvo i zadovoljiti (nove) zahtjeve klijenata⁹. Geopolitički i ekonomski čimbenik utječu na investicijski sektor kada su u pitanju političke nestabilnosti ili neke vidljive promjene u ekonomskim uvjetima. Te nesigurnosti na tržištu su upravo razlog zašto bi banke trebale u pravom trenu reagirati na takve promjene te se prilagođavati novim globalnim trendovima.

⁹ Leko i Stojanović; Financijske institucije i tržišta, 212. str.

2. Analiza poslovanja bankarskog sektora u Republici Hrvatskoj

Kao što je već općepoznata stvar, banke se pokazuju kao ključni dio financijskog sustava zemlje i omogućuju „široku paletu“ usluga kako građanima, tako i institucijama i poduzećima. Ovaj sektor poslovanja obuhvaća financijske pokazatelje, kreditnu aktivnost, likvidnost, regulativu i nadzor te slične uloge. Financijsko stanje te neke performanse uz rizike bankarskih sektora pružaju značajke koje se pojavljuju u gospodarstvu Hrvatske.

Prvenstveno, spomenuti su financijski pokazatelji. Analiza poslovanja bankarskog sektora uključuje procjenu financijskih pokazatelja svih banaka. U to spadaju primjerice, profitabilnost, likvidnost, financijska stabilnost, efikasnost, ali isto tako i analiza bilance stanja, prihoda i rashoda. Pomoću njih možemo odrediti kako banka posluje i gdje ima mjesta za promjene te možda „trendiranje“ i praćenje današnjih brzih inovativnih promjena. Uz pokazatelje, važna je i kreditna aktivnost koja pak sadržava analizu kreditnog portfelja, kvalitete kreditnih plasmana, pružanje kredita ostalim sektorima i ponekim segmentima gospodarstva. Nakon provedene ove analize, povećava se razumijevanje u kreditne politike banke i razine rizika s kojima se građani ili poduzeća susreću.

Nadovezujući se na prošlu karakteristiku, upravljanje rizicima izuzetno je važna stvar. Ono obuhvaća identifikaciju, mjerenje i naravno upravljanje raznoraznim rizicima s kojima se banke suočavaju, kao što su i ranije spomenuti to su primjerice, kreditni rizik, tržišni rizik, operativni rizik i drugi. Uz procjenu upravljanja rizicima, potrebno je i istaknuti upravljanje likvidnosti. Odnosi se na sposobnost banke da osigura dovoljne izvore u svrhu ispunjavanja svojih obaveza. Posljednje spomenuto jesu regulacija i nadzor prilikom kojih se implicira na analizu propisa i pravila koji se pojavljuju u bankarskom sektoru. Postoje regulatorna tijela i nadzorne agencije koje služe za zaštitu interesa potrošača i stabilnost financijskog sustava.

2.1 Pokazatelji poslovanja bankovnog sustava

U ovom podnaslovu analizirani su neki ključni pokazatelji bankovnog sustava kao što su profitabilnost, likvidnost, kreditni rizik te sam kapital poslovanja. Analiza je provedena na 20 banaka te 3 stambene štedionice. „Prema nerevidiranim privremenim podacima za kraj 2022. godine, ukupna imovina kreditnih institucija porasla je u odnosu na 2021. godinu za 71,3 milijarde kuna, što predstavlja rast od 14,2%, dosegnuvši iznos od 572,2 milijarde kuna. Većina kreditnih institucija bilježi rast imovine.

Povećanje ukupnih kredita i predujmova za 14,6%, uz smanjenje neprihodujućih kredita (NPL) za 20,3%, rezultiralo je smanjenjem udjela NPL-ova u ukupnim kreditima s 4,3% na kraju 2021. godine na 3,0% na kraju 2022. godine. Smanjenje NPL-ova također je zabilježeno u portfelju kredita nefinancijskim društvima (udjel NPL-ova smanjen s 9,9% na 6,4%) i kredita kućanstvima (udjel NPL-ova smanjen s 6,6% na 5,0%).

U 2022. godini, kreditne institucije su ostvarile dobit u iznosu od 5,3 milijarde kuna. Prinos na imovinu (ROA) iznosio je 1,0%, što predstavlja pad u odnosu na kraj 2021. godine kada je ROA iznosila 1,2%. Prinos na kapital (ROE) smanjio se s 8,8% na 8,2%. Kapitaliziranost bankovnog sustava ostala je visoka u 2022. godini, iako je stopa ukupnog kapitala smanjena s 25,9% na 24,6% u odnosu na kraj 2021. godine. Sve kreditne institucije zadržale su stopu ukupnog kapitala iznad zakonom propisane minimalne stope od **8%**.

Likvidnost kreditnih institucija ostala je na vrlo visokoj razini, što je mjereno koeficijentom likvidnosne pokrivenosti (LCR). Na kraju 2022. godine, sve kreditne institucije su ispunjavale minimalne likvidnosne zahtjeve, a prosječni LCR iznosio je 242,4%¹⁰.

2.2 Vlasnička struktura kreditnih institucija

Kada je u pitanju struktura vlasništva, kreditne institucije se mogu klasificirati kao one u vlasništvu domaćih privatnih subjekata, u vlasništvu države ili u vlasništvu stranih subjekata. Također, osim direktnog vlasništva, može se promatrati i neizravno vlasništvo. Kreditne institucije su primjerice, komercijalne banke, štedne banke, investicijske banke, društva za osiguranje i financijske institucije za osiguranje i slično.

¹⁰Hnb.hr, *Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija*

„Ako većinski vlasnici kreditne institucije uključuju domaće fizičke i pravne osobe (koje nisu pod kontrolom stranih subjekata), tada se ta institucija klasificira kao kreditna institucija u domaćem privatnom vlasništvu. S druge strane, ako većinski vlasnik kreditne institucije su državne jedinice, tada se ta institucija klasificira kao kreditna institucija u domaćem državnom vlasništvu. Kreditna institucija se uvrštava među kreditne institucije u stranom vlasništvu ako je u većinskom vlasništvu stranih fizičkih i pravnih osoba ili domaćih pravnih osoba koje kontrolira strana osoba. Ono što je još važno napomenuti jest da svaka zemlja ima svoj vlastiti regulatorni okvir s kojim upravlja aktivnostima tih istih kreditnih institucija. Svrha mu je osigurati njihovu stabilnost i naravno integritet financijskog sustava.“¹¹

¹¹ Hnb.hr, *Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija*, „vlasnička struktura“

3. Analiza poslovanja odabranih banaka u Republici Hrvatskoj

Kao što je i u uvodu navedeno, odabrane banke su ujedno i one najveće u Hrvatskoj. Dakle Zagrebačka banka, Privredna banka Zagreb, Erste banka, OTP banka i Raiffeisen banka. Svaka od ovih banaka ima neku svoju specifičnost i usluge koje nude.

„Prva, a ujedno i s najvećim postotkom udjela, po redu je **Zagrebačka Banka** koja čini s preko četvrtine tržišnog udjela (27,3%). Osim toga, prepoznatljiva je po najvećem broju bankomata i poslovnica u Hrvatskoj i dugogodišnjoj stabilnosti u poslovanju. Ključne vrijednosti koje je opisuju su etičnost i poštovanje. Među istaknutim proizvodima koje nude su Zeleni Stambeni krediti, Gotovinski krediti, Elastična i Dinamična lepeza, Favorit Štednja, Dizajn Štednja, e-zaba internet bankarstvo i drugi. M-zaba se ističe kao najpopularnija mobilna aplikacija za mobilno bankarstvo u Hrvatskoj, koja omogućuje korisnicima da prate stanje i transakcije na svojim računima, karticama i kreditima.

Naredna banka jest **Privredna Banka Zagreb** s petinom tržišnom udjela (20,30%) i druga je najveća banka u Hrvatskoj. Ono što krasí ovu banku je pružanje visoke kvalitete usluga, učinkovito korištenje novih tehnologija te izvrsnost. Proizvodi koji ističe PBZ su niz proizvoda u polju kreditiranja i zajmova, uključujući tekuće račune, žiro račune, studentske račune, osnovne tekuće račune, štedne račune, račune oročenih depozita, debitne kartice, kreditne kartice, pretplaćene kartice, potrošačke kredite, studentske kredite i hipotekarne kredite.

Erste banka zauzima treće mjesto po tržišnom udjelu u Hrvatskoj s udjelom od 14,83%. Njezino prisustvo na hrvatskom tržištu započelo je spajanjem i akvizicijom lokalnih banaka, uključujući Bjelovarsku banku, Trgovačku banku Zagreb i Čakovečku banku. Erste banka je članica ugledne austrijske Erste Group, koja djeluje širom istočne Europe. U Hrvatskoj, Erste banka se pozicionira kao univerzalna banka s naglaskom na pružanju usluga malim i srednjim poduzetnicima, kao i individualnim korisnicima. Neki od poznatih proizvoda koje Erste banka nudi uključuju "Medo štedo", "Kredit iz minusa u plus", aplikaciju "Keks Pay" te digitalno bankarstvo putem George platforme.

Nadalje je **OTP Banka**, 4. banka po veličini s tržišnim udjelom od 10,21%. Najjača mađarska banka, OTP bank, stekla je većinsko vlasništvo nad „Novom bankom“ u ožujku 2005., što je označilo završetak procesa privatizacije te banke, koja je tada službeno promijenila ime u OTP banka Hrvatska. OTP banka naglašava svoje društvene vrijednosti, uključujući transparentno i odgovorno poslovanje. Također, aktivno sudjeluje u projektima koji doprinose lokalnim zajednicama u kojima djeluje, uključujući donacije i sponzorstva u

područjima kao što su sport, kultura, obrazovanje, znanost i slično. Danas je OTP banka prepoznatljiva u cijeloj Hrvatskoj po svojoj karakterističnoj zelenoj boji.

Posljednja od odabranih hrvatskih banaka je **Raiffeisen Bank** s tržišnim udjelom od 7,91%. RBA je prva banka u Hrvatskoj koja je započela poslovanje 1994. godine uz strani kapital. Ključne korporativne vrijednosti RBA ističu stručnost, profesionalnost i visoku kvalitetu usluga. Banka je prepoznatljiva po svojoj žutoj boji, koja simbolizira sigurnost i stabilnost. RBA pruža širok spektar bankarskih i financijskih usluga svojim klijentima, uključujući Flexi tekući račun, nagrađivan program Zlatna RBICA, mogućnost dobivanja gotovinskih i stambenih kredita, dječju štednju putem programa Bubašpara, te posebne pakete za studente (FlexiSTUDENT) i starije osobe (FlexiSENIOR).¹²

¹² Moj-bankar.hr, *Banke u Hrvatskoj*

3.1 Analiza financijskih pokazatelja odabranih banaka u Republici Hrvatskoj

U nastavku, nakon provedene analize, iskazani su osnovni pokazatelji profitabilnosti, likvidnosti i financijske strukture u razdoblju od 2020. godine do 2022. godine za velikih pet banaka u RH. Rezultati su prikazani usporedno s rezultatima za cijeli bankovni sektor radi lakšeg donošenja zaključka o uspješnosti poslovanja. U naredne dvije tablice prikazane su dvije osnovne razine pokazatelja uspješnosti: **prinosa na imovinu (ROA)** te **prinosa na kapital (ROE)**.

Tablica 1. Prinos na imovinu (ROA) 5 najvećih hrvatskih banaka u razdoblju od 2020. do 2022. godine.

	2020. Godina	2021. Godina	2022. Godina	Prosjek
ZABA	0,61%	1,56%	1,27%	1,15%
PBZ	0,89%	1,11%	1,27%	1,09%
ERSTE	0,57%	1,09%	1,05%	0,91%
OTP	0,56%	1,33%	1,26%	1,05%
RAIFFEISEN	0,37%	1,14%	0,62%	0,71%
RH-BANKOVNI SUSTAV- PROSJEK	0,61%	1,17%	0,99%	0,92%

Izvor: HNB (2020-2022), Podaci o poslovanju kreditnih institucija

U razdoblju od 2020. do 2022. godine, kretanje razine jednog od osnovnih pokazatelja profitabilnosti, prinosa na imovinu (Tablica 1.), među promatranim velikim bankama, ali i u odnosu na prosjek cijelog bankarskog sektora, primjećujemo da je Zagrebačka Banka (ZABA) vodeća. Uz maksimume ostvarene 2021. godine (1,56%), prinos na imovinu, Zagrebačka Banka je uz Privrednu banku Zagreb i u 2022. godini ostvarila dobit i imala pozitivne vrijednosti pokazatelja u odnosu na ostale velike banke u Republici Hrvatskoj koje su pak pretrpjele gubitke te bilježile negativne vrijednosti pokazatelja u odnosu na godinu prije.

Nadalje, kontra toga, najniže vrijednosti prinosa na imovinu ostvarila je Raiffeisen banka i to u 2020. godini (COVID-19) iz razloga što je to posljedica izloženosti i konverzije kredita indeksiranih u švicarskim francima u kredite u eurima. Generalno gledano, najbolji prosjek u ovom razdoblju od 3 godine ostvaruju ZABA i PBZ dok Raiffeisen banka i ERSTE na

godišnjoj razini su ostvarivale najlošije vrijednosti pokazatelja ROA pojedinačno, u usporedbi s prosjekom ukupnog bankovnog sektora.

Tablica 2. Prinos na kapital (ROE) 5 najvećih hrvatskih banaka u razdoblju od 2020. do 2022. godine.

	2020. Godina	2021. Godina	2022. Godina	Prosjeak
ZABA	4,38%	11,14%	9,68%	8,40%
PBZ	5,41%	7,15%	9,04%	7,20%
ERSTE	4,55%	9,39%	10,67%	8,20%
OTP	3,98%	9,57%	9,85%	7,80%
RAIFFEISEN	2,79%	9,07%	5,39%	5,75%
RH- BANKOVNI SUSTAV- PROSJEK	4,43%	8,75%	8,16%	7,11%

Izvor: HNB (2020.-2022), Podaci o poslovanju kreditnih institucija

U drugom pokazatelju profitabilnosti, prinos na kapital (ROE), nakon analiziranja određenog razdoblja valja istaknuti Zagrebačku banku u 2021. godini koja je ostvarila profit od **11,14%** što je najviše u odnosu na ostale odabrane banke te je ujedno više od prosjeka svih kreditnih institucija. Obzirom da je u 2020. ostvaren svim bankama omanji postotak prinosa na kapital, ipak valja istaknuti Raiffeisen banku koja s **2,79%** ima najmanji prinos u ovom razdoblju. Za ovu godinu treba spomenuti i OTP banku koja uz Raiffeisen također ima manje prinose na kapital u odnosu na prosjek bankovnog sustava u Republici Hrvatskoj.

U sljedeće dvije tablice (Tablica 3. i Tablica 4.) analizirani su pokazatelji financijske strukture koji se očituju u omjeru financijske poluge te stopi ukupnog kapitala. "Stopa ukupnog kapitala" je omjer između regulatornog kapitala i ukupnog izloženog riziku i on u svakom trenutku mora iznositi najmanje 8%. Pokazatelj omjera financijske poluge (engl. leverage ratio) jest omjer osnovnoga kapitala i mjere ukupne izloženosti¹³.

Tablica 3. Stopa ukupnog kapitala 5 najvećih banaka u Republici Hrvatskoj (2020. – 2022.)

	2020. Godina	2021. Godina	2022. Godina	Prosjek
ZABA	33,16%	35,60%	32,99%	33,92%
PBZ	28,99%	28,63%	27,50%	28,37%
ERSTE	19,27%	18,52%	19,45%	19,08%
OTP	19,16%	20,91%	19,89%	19,99%
RAIFFEISEN	23,78%	22,71%	22,26%	22,92%
RH- BANKOVNI SUSTAV- PROSJEK	24,91%	25,85%	24,81%	25,19%

Izvor: HNB (2020.-2022.), Podaci o poslovanju kreditnih institucija

Kao i u protekla dva pokazatelja i u ovom se pokazatelju, u odnosu na prosjek cijelog bankovnog sektora, ističe se Zagrebačka banka kao vodeća prema stopi ukupnog kapitala. Maksimum je ostvarila u 2021. godini u iznosu od **35,60%** što je čak 10% više u odnosu na prosjek bankovnog sustava u toj godini. Kako ZABA „prednjači“ u svim godinama u ovom izabranom razdoblju tako se kontra toga ERSTE i OTP banka smjenjuju na posljednjim mjestima. ERSTE je pak ostvarilo najmanju vrijednost u iznosu od **18,52%** u 2021. godini U sve tri godine im je prosjek manji (ERSTE, OTP, RAIFFEISEN) od prosjeka bankovnog sustava u Republici Hrvatskoj. Valja napomenuti kako je u ovom pokazatelju PBZ konstantan kroz sve tri godine i drži se iznad prosjeka ostalih kreditnih institucija.

¹³ Mjera ukupne izloženosti jest zbroj vrijednosti izloženosti imovine (osim ako se ona oduzima pri utvrđivanju osnovnoga kapitala), izvedenica, uvećanja za kreditni rizik druge ugovorne strane u određenim transakcijama i izvanbilančnih izloženosti. (Hnb.hr)

Tablica 4. Omjer financijske poluge 5 najvećih banaka u Republici Hrvatskoj (2020. - 2022.)

	2020. Godina	2021. Godina	2022. Godina	Prosjek
ZABA	12,32%	12,02%	10,50%	11,61%
PBZ	13,67%	12,57%	10,85%	12,36%
ERSTE	10,92%	9,96%	7,69%	9,52%
OTP	11,55%	11,93%	10,22%	11,23%
RAIFFEISEN	10,94%	10,92%	9,35%	10,40%
RH- BANKOVNI SUSTAV- PROSJEK	11,70%	11,43%	9,72%	10,95%

Izvor: HNB (2020-2022), Podaci o poslovanju kreditnih institucija

Pokazatelj financijske strukture, omjer financijske poluge, u odabranim godinama iskazuje Privrednu banku Zagreb kao vodeću po ovom čimbeniku. Naime, u 2020. godini ostvaren je učinak od **13,67%** što je čak najviše od svih kreditnih institucija koje su poslovale te godine. U narednim godinama također PBZ ima najveći ostvareni učinak financijske poluge, a uz ovu banku ZABA i OTP banka su iznad prosjeka bankovnog sustava Republike Hrvatske.

U 2022. godini najmanji postotak (**7,69%**) ostvaruje ERSTE banka, ali isto tako i u prijašnjim godinama ostvaruje najniže rezultate i u odnosu na prosjek bankovnog sustava. Ovaj pokazatelj ukazuje na to koliko poduzeće ovisi o dugu koji je izdalo i kako poduzeće koristi dug kao dio svoje financijske strategije i ovisnosti o pozajmicama. Financijska struktura ovih banaka uglavnom je zadovoljavajuća iako Raiffeisen i ERSTE banka ukupni prosjek ovih triju godina imaju manji od prosjeka cjelokupnog sustava kreditnih institucija.

Posljednji pokazatelj, u ovoj analizi, je pokazatelj likvidnosti. Uz ranije obrađene pokazatelje profitabilnosti i financijske strukture, likvidnost je ta koja pokazuje kolika je sposobnost neke financijske institucije ili imovine da se brzo i lako pretvori u gotov novac bez značajnijeg gubitka vrijednosti. Ovaj pojam izuzetno je važan, a neki najlikvidniji instrumenti bili bi novac, kratkoročni zajmovi i tržište novca dok manje likvidne predstavljaju dugoročni zajmovi, nekretnine i dionice. Posljednja tablica u ovom poglavlju odnosi se na koeficijent likvidnosne pokrivenosti (LCR) koji ukazuje na likvidnost banaka iz uzorka.

Tablica 5. Koeficijent likvidnosne pokrivenosti 5 odabranih banaka u Republici Hrvatskoj (2020. – 2022.)

	2020.Godina	2021. Godina	2022. Godina	Prosjek
ZABA	180,69%	197,97%	256,11%	211,59%
PBZ	192,40%	219,88%	259,25%	223,84%
ERSTE	149,10%	189,78%	220,26%	186,38%
OTP	210,10%	181,06%	206,91%	199,36%
RAIFFEISEN	175,05%	199,81%	238,66%	204,51%
RH-BANKOVNI SUSTAV-PROSJEK	181,94%	202,48%	241,36%	208,59%

Izvor: HNB (2020-2022), Podaci o poslovanju kreditnih institucija

Koeficijent likvidnosne pokrivenosti (LCR) je omjer zaštitnog sloja likvidnosti (likvidne imovine) i neto likvidnosnog odljeva (razlika odljeva i priljeva)¹⁴. Interval, u odabranom razdoblju (2020. - 2022.), kreće se kod ovih odabranih banaka od 149,10% do 259,25%. Primjerice, kod nekih drugih manjih banaka LCR seže i do 1900%. Rezultat veće osjetljivosti manjih banaka na moguće probleme s likvidnošću je činjenica da zadržavaju veći dio svoje imovine u najlikvidnijem obliku. S druge strane, iznimno visok pokazatelj ukazuje na neefikasno držanje znatnih likvidnih sredstava unutar banke, što rezultira nedostatnim i neprimjerenim ulaganjem prikupljenih depozitnih sredstava.

Kod odabranih banaka u odnosu na prosjek bankovnog sustava, PBZ se ističe rezultatima u sve tri godine dok primjerice Raiffeisen banka postepeno kroz godine povećava postotak LCR-a. ERSTE banka u prosjeku je s najmanjim koeficijentom u 2020. i 2022. godini dok u 2021. godini je to OTP banka sa 181,06%.

¹⁴ Hnb.hr, *Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija*, „Koeficijent likvidnosne pokrivenosti“

3.2 Utjecaj inflacije i ekonomskog stanja na konkurenciju između banaka

Inflacija, koja je usko povezana s ekonomskim stanjem u državi, predstavlja veliki utjecaj između banaka. „Postoje nekoliko različitih čimbenika koje najviše rade promjene prilikom dešavanja inflacije, a to su:

- **Kamatne stope** - u uvjetima visoke inflacije, centralne banke obično povećavaju referentne kamatne stope kako bi suzbile inflaciju. To može rezultirati povećanjem kamatnih stopa na kredite i depozite. Banke se natječu prilagođavanjem svojih kamatnih stopa kako bi privukle klijente i zadržale konkurentnost na tržištu
- **Kreditna politika** - u situaciji visoke inflacije ili ekonomskih problema, banke mogu postati opreznije u odobravanju kredita i strože provjeravati kreditnu sposobnost klijenata. To može utjecati na konkurenciju među bankama jer se uvjeti kreditiranja mogu promijeniti i potencijalno otežati pristup kreditima za određene klijente.
- **Ponuda proizvoda i usluga** - u okolnostima kao što su inflacija i nepovoljni ekonomski uvjeti, banke mogu prilagođavati svoje ponude kako bi odgovorile na potrebe klijenata. To može uključivati razvoj novih financijskih proizvoda, prilagođavanje uvjeta kredita ili poboljšanje digitalnih usluga. Konkurencija među bankama se može povećati kako bi privukle i zadržale klijente u takvim uvjetima
- **Tržišni udio** - promjene u ekonomskom okruženju mogu dovesti do promjene preferencija klijenata i njihovog odabira banke. Primjerice, ZABA banka prepoznala situaciju i postavi bolju ponudu klijentu koji je recimo u PBZ-u vrlo lako dolazi do up-sellinga. Banke koje se bolje prilagođavaju tim promjenama i uspijevaju pružiti konkurentne proizvode i usluge mogu dobiti veći tržišni udio, dok one koje ne uspijevaju pratiti trendove mogu izgubiti svoj tržišni udio. Uz sve navedeno, valja istaknuti kako i čimbenici poput reputacije, branda, razine inovacije, kvalitete usluge i slično također ovisi o konkurentnosti na tržištu kako ovih 5 banaka tako i ostalih.“¹⁵

¹⁵Hnb.hr, *Makroekonomska kretanja i prognoze*, str 13

4. Investicijski fondovi

Investicijske fondove najlakše je opisati i objasniti kao financijske organizacije ili institucionalne investitore koji sakupljaju sredstva od svojih klijenata/ulagača te ih postavljaju u dugoročne i kratkoročne investicije, ovisno o kojem financijskom obliku je riječ. „Poslovi investicijskih fondova uređeni su Zakonom o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom te Zakonom o alternativnim investicijskim fondovima.

Zakon o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom regulira osnivanje i operacije fondova UCITS (Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities) i društava koja upravljaju ovim fondovima. Također, ovaj zakon propisuje pravila za izdavanje i otkup udjela u fondovima UCITS, trgovinu tim udjelima, delegiranje poslova trećim stranama, te nadzor nad aktivnostima i poslovanjem fondova UCITS, upravljačkih društava fondova UCITS, depozitara i subjekata koji nude udjele u fondovima UCITS.

Zakonom o alternativnim investicijskim fondovima reguliraju se uvjeti za osnivanje i operacije alternativnih investicijskih fondova (AIF-ova) i društava koja upravljaju njima (UAIF-ova). Također, ovim zakonom se uređuje postupak izdavanja i otkupa udjela u AIF-ovima, trgovina tim udjelima, delegiranje poslova trećim stranama te nadzor nad aktivnostima i poslovanjem UAIF-ova, AIF-ova, depozitara i subjekata koji nude udjele u AIF-ovima.

UCITS fondovi predstavljaju otvorene investicijske fondove s javnom ponudom koji pružaju standardizirane investicijske mogućnosti na razini Europske unije. Glavna obećanja koja nude su diversifikacija portfelja, zaštita ulagača te pristup likvidnosti. Nasuprot UCITS fondovima su AIF (Alternativni investicijski fond) fondovi. Ovi fondovi su namijenjeni iskusnim ulagačima (profesionalcima) koji ulažu u različite vrste alternativnih imovina kao što su infrastrukturni projekti, privatni kapital, nekretnine, sirovine i slično.

Trgovanje udjelima u UCITS fondovima i alternativnim investicijskim fondovima obuhvaća sve usluge i aktivnosti koje su na bilo koji način povezane s distribucijom tih udjela od strane društva za upravljanje do ulagatelja. To uključuje aktivnosti kao što su oglašavanje, obavještanje i ponuda udjela u UCITS fondovima i alternativnim investicijskim fondovima.“¹⁶

¹⁶ Hanfa.hr, *Investicijski fondovi*

4.1 Zagrebačka banka

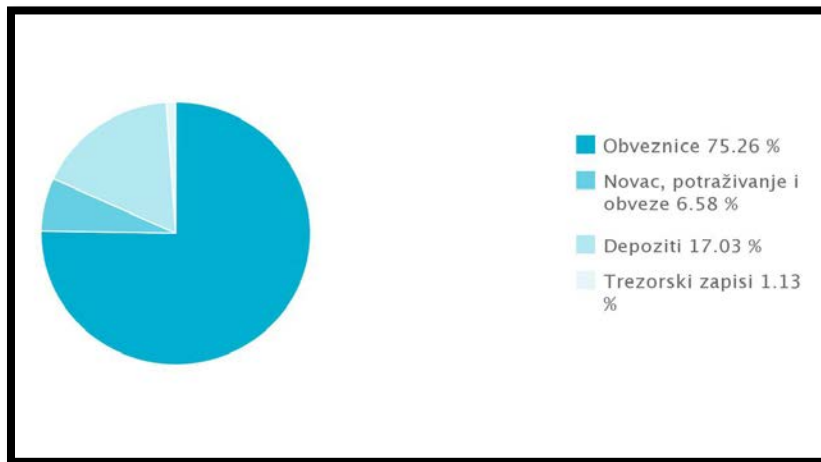
Zagrebačka banka (ZABA) je dio UniCredit Group te ima znatan portfelj investicijskog poslovanja. Najvažnije usluge su korporativno financiranje, trgovanje vrijednosnim papirima i upravljanje imovinom. Kao i ostale banke, Zagrebačka banka također nudi obilan aranžman usluga svojim klijentima i javnom sektoru. ZABA banka posjeduje nekoliko vrsta investicijskih fondova. „Ovisno koja je strategija ulaganja, razdoblje ulaganja ili pak u koje financijske instrumente fond ulaže, tako je i moguće podijeliti osnovne skupine investicijskih fondova u Zagrebačkoj banci. To su:

1. **ZABA Novčani fond** – fokus mu je ulaganje u kratkoročne novčane instrumente kao što su depoziti i kratkoročne obveznice. Glavni cilj fonda je održavanje stabilnosti vrijednosti i pružanje likvidnosti
2. **ZABA Dinamički fond** - Mješoviti fond koji kombinira ulaganja u dionice, obveznice i ostale financijske instrumente. Cilj fonda je postizanje dugoročnog rasta kapitala uz umjerenu razinu rizika
3. **ZABA Europa fond** - Fond koji ulaže u dionice europskih kompanija. Cilj fonda je ostvarivanje rasta kapitala putem ulaganja u perspektivne europske tržište dionica
4. **ZABA Globalni fond** – kod ovog fonda specifično je što ima pristup na globalnoj razini ulaganju u dionice, obveznice i novčane instrumente. Zadatak mu je postizanje stabilnosti i rast kapitala kroz diversifikaciju portfelja na globalnoj razini.“¹⁷

Na sljedećem grafikonu prikazana je struktura novčanog obvezničkog fonda. Ovaj fond ima najveću neto imovinu (241.763 mil. kn) u odnosu na ostale vrste investicijskih fondova Zagrebačke banke. Rizičnost kod ovog fonda je pretežito niskog do umjerenog profila. Oko $\frac{3}{4}$ fonda čine obveznice dok depoziti, trezorski zapisi i obveze čine ostatak strukturnog prikaza ZABA eplus fonda. Godišnji prinos istraženog fonda iznosi 0,2 % u 2021. godini više u odnosu na referentnu vrijednost.

¹⁷ Zaba.hr, *Zbi investicijski fondovi*

Grafikon 1. Struktura imovine fonda (%) u 2021. godini

Izvor: zbi.hr

4.2 Privredna banka Zagreb

Kao i kod ZABA-e, Privredna banka Zagreb također ističe tri identične ključne usluge koje nude. Dakle, korporativno financiranje, trgovanje vrijednosnim papirima te upravljanjem imovine. S obzirom na usluge koje nude, kao i Zagrebačka banka, kod PBZ-a je još jedna od prednosti što se nalazi u Intesa Sanpaolo Group-i koja se nalazi u top tri bankarskih grupacija u Europi te zato ima pristup globalnom znanju, većim resursima te dokazivanju stručnosti koje nude. Investicijske fondove PBZ-a čine¹⁸:

- I. **„PBZ Novčani fond“** - Fond koji se fokusira na ulaganje u kratkoročne novčane instrumente s ciljem održavanja stabilnosti vrijednosti i pružanja likvidnosti
- II. **„PBZ Diversifikacijski fond“**- Mješoviti fond koji kombinira ulaganja u dionice, obveznice i ostale financijske instrumente radi postizanja diversifikacije i ravnoteže rizika
- III. **„PBZ Globalni fond“** - Fond koji ima globalni pristup ulaganju i ulaže u različite vrste imovine širom svijeta, uključujući dionice, obveznice, nekretnine itd.

¹⁸Pbz.hr, *Investicijski fondovi*

- IV. **„PBZ Ekskluzivni fond“** - Fond koji je namijenjen klijentima s većim ulaganjima i pruža im pristup specijaliziranim tržištima i investicijskim prilikama.

Fond koji je ovdje valjan za istaknuti je PBZ Globalni fond. On pak nema najveću imovinu od gore navedenih već je interesantan iz razloga što je dostupan za ulaganje širom svijeta kako za dionice tako i za nekretnine. Fond je otvoreni investicijski fond s javnom ponudom (UCITS), klasificiran u kategoriju mješoviti fond. Fond je odobren u Republici Hrvatskoj i regulira ga HANFA. Za ovaj fond preporučeno je razdoblje ulaganja od 5 godina a razina rizika je niska do umjerena. Na posljednji dan 2021. godine Benchmark (mjerilo usporedbe) prema Eurizonu iznosio je 8,37%¹⁹.

Društvo PBZ Invest d.o.o. svoje je ime promijenilo u Eurizon Asset Management Croatia d.o.o. koje sada upravlja s preko 20 fondova. Društvo i Privredna banka Zagreb dio su Intesa Sanpaolo Grupe, a Privredna banka Zagreb i dalje je najznačajniji distributer investicijskih fondova kojima upravlja Društvo²⁰.

4.3 Erste banka

Kao i protekle dvije banke, ERSTE banka također nudi široku paletu investicijskih fondova. Svrha im je zadovoljiti financijske ciljeve koje klijenti postavljaju te njihove preferencije. „U svojoj kolekciji imaju nude akcijske fondove, obvezničke fondove, mješovite fondove te novčane i nekretninske fondove. Primjerice, neki od fondova su:

- **ERSTE Plavi fond** - Ovaj fond je mješoviti fond koji kombinira ulaganje u dionice i obveznice. Cilj fonda je ostvarivanje stabilnog prinosa uz umjerenu razinu rizika
- **ERSTE Balance fond** - Ovaj fond također je mješoviti fond koji teži postizanju ravnoteže između rasta i sigurnosti. Ulaganja se provode u dionice i obveznice s ciljem postizanja stabilnih rezultata.
- **ERSTE Stable fond** - Ovaj fond je usmjeren na postizanje stabilnosti i očuvanje kapitala. Ulaganja se provode u obveznice i novčane instrumente s niskim rizikom.

¹⁹Pbz.hr, *Eurizon-hr-global-fond*

²⁰ Pbz.hr, *Velika poduzeća i investicijski fondovi*

- **ERSTE Euro cash fond** - Ovaj fond je novčani fond koji pruža mogućnost ulaganja u kratkoročne depozite i obveznice visoke kreditne kvalitete s ciljem očuvanja kapitala i osiguranja likvidnosti.
- **ERSTE SEB Obveznički fond** - Ovaj fond ulaže u obveznice s ciljem postizanja stabilnih prinosa. Ulaganja se provode u obveznice različitih izdavatelja i različitih sektora.²¹

Kao financijski savjetnici u Erste banci, zaposleni trebaju poznavati burzu kao svoj vlastiti džep i pratiti financijsko tržište. S obzirom da se tržište stalno mijenja, ispravno bi bilo da se predvidi razvoj događaja te brzo reagira i kako, u skladu s financijskim ciljevima, pomoći klijentu u koji investicijski fond uložiti. Na kraju 2021. godine, kratkoročni obveznički fondovi završili su godinu s negativnim prinosom od -0,13% u odnosu na 2020. godinu no unatoč tomu uspjeli su ostvariti pozitivnu neto prodaju. Nakon toga, mješoviti fondovi pokazali su se kao pobjednici u neto prodaji dok je klijentela ostala vjerna i u periodima negativnih prinosa. I posljednji su dionički fondovi koji su ostvarili najveće prinose. Čak tri različite dionička fonda imaju rezultat od **17,8%** porasta što je iznimno puno s obzirom da su milijuni u „igri“.

²¹ Erste.hr, *Investicije i investicijski fondovi*

4.4 Raiffeisen banka

Raiffeisen banka, također kao i ostalih top 5 banaka u Republici Hrvatskoj, nudi raznolik izbor investicijskih fondova. „Svaki fond ima svoje specifičnosti, ciljeve i ulagačke strategije. Najučestaliji fondovi RBA banke su:

- I. **RBA Global Equity fond** - Ovaj fond ulaže u dionice iz cijelog svijeta s ciljem postizanja rasta i prinosa na dugi rok. Fokus je na globalnim kompanijama s jakim potencijalom rasta
- II. **RBA Obligacijski fond** - Ovaj fond ulaže u obveznice izdane od strane vlada, korporacija i drugih institucija. Cilj je ostvarivanje stabilnog prinosa uz umjereni rizik
- III. **RBA Money fond** - Ovaj fond je novčani fond koji se fokusira na ulaganje u kratkoročne novčane instrumente visoke kvalitete. Pruža likvidnost i očuvanje kapitala ulagačima
- IV. **RBA Balanced fond** - Ovaj fond je mješoviti fond koji kombinira ulaganje u dionice i obveznice. Cilj je postizanje ravnoteže između rasta i sigurnosti
- V. **RBA Real Estate fond** - Ovaj fond ulaže u nekretnine i povezane vrijednosne papire. Fokus je na postizanju prinosa putem najma ili prodaje nekretnina.

U 2022. godini RBA je poslovala s 12 otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom. Posljednjeg dana 2021. godine zabilježena je imovina pod upravljanjem u vrijednosti od 1,82 milijardi kuna dok je krajem 2020. pandemijske godine iznos bio 1,61 milijardu kuna. Ono najbitnije o kojem se „vodi računa“, jesu osnove za pripremu u koje spadaju izvještajno razdoblje, osnova za mjerenje, neograničenost poslovanja, prosudba i procjena te usvajanje novih standarda i izmjena postojećih. Dakle, izvještajno razdoblje označava period financijskih izvještaja, u ovom slučaju to je razdoblje od 1.1.2021. do 31.12.2021., cjelogodišnje označavanje poslovanja fondova.“²²

²² Rba.hr, *Rba invest*

4.5 OTP banka

Posljednja od „velike petorke“ je OTP Banka koja isto tako nudi usluge investiranja u obujmu svog poslovanja. Ono čime se ova grupacija ističe je visoka razina stručnosti, fleksibilnost te poprilična količina posvećenosti svojim klijentima. „OTP invest je naziv koji trenutno upravlja s čak 10 otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom različitih ulagačkih strategija.

Osam je najučestalijih fondova vezanih za OTP banku. Ti fondovi su:

- **OTP Start** (kratkoročni obveznički fond, rizičnost je niska i preporučeni rok ulaganja je 6 mjeseci i duže)
- **OTP Uravnoteženi** (mješoviti fond, rizičnost je umjerena, a preporučeni rok ulaganja je 3 godine i duže)
- **OTP Absolute** (mješoviti fond, rizičnost je umjerena, a preporučeni rok ulaganja je 3 godine i duže)
- **OTP Indeksni** (dionički fond, rizičnost je visoka, a preporučeni rok ulaganja je 5 godina ili duže)
- **OTP Meridian** (dionički fond, rizičnost je visoka, a preporučeni rok ulaganja je 5 godina)
- **OTP Global** (alternativni fond, visoka je rizičnost, a preporučeni rok ulaganja je 3 godine ili duže)
- **OTP Multi USD 2** (fond s dospeljećem, niska rizičnost, preporučeni rok ulaganja je do dospeljća fonda – 3 godine)
- **OTP Multi EUR 2025** (fond s dospeljećem, rizičnost je niska, preporučeni rok ulaganja je do dospeljća fonda – 2 godine).“²³

Ono što je važno je da i ova banka također u svojem obimu posla pruža korporativno financiranje, upravljanje imovinom koju za koju se ulaže ili posjeduje te trgovanje vrijednosnim papirima jer kako i na domaćem, omogućen je i pristup na međunarodnim tržištima. U cjelini, OTP banka dodaje na važnosti specifičnim zahtjevima koje klijenti traže iz razloga što žele osigurati najbolje moguće opcije investiranja. „Financijski izvještaji **OTP Global** fonda ukazuju na smanjenje imovine od 0,73% u 2021. godini u odnosu na 2020. Također valja istaknuti kako su udjeli u UCITS fondovima činili 35,58% neto vrijednosti

²³ Otp.hr, *Otp invest*

imovine zatim investicijski fondovi 23,12%, novac i obveze 19,19% neto vrijednosti imovine, a državne obveznice te strane dionice čine ostatak neto vrijednosti imovine ovog fonda.“²⁴

²⁴Otp.hr, *Otp invest global fond*

5. Mirovinski fondovi

„Mirovinski fondovi su financijske institucije koje prikupljaju uplate odnosno doprinose članova za njihova radnog vijeka s ciljem isplate uštedjenih sredstava uvećanih za prinose po odlasku ulagatelja u mirovinu (ili ranije ako je tako ugovorom određeno). Mirovinski fondovi, zajedno s drugim institucionalnim ulagačima, većinu prikupljenih sredstava ulažu u vrijednosne papire na financijskim tržištima. Svaki pojedini investitor posjeduje vlastiti račun unutar mirovinskog fonda, na kojem je vidljiva ukupna količina dostupnih sredstava, uključujući i iznos mirovine koji će primiti po odlasku u mirovinu. Ta sredstva ostaju u trajnom vlasništvu osiguranika do trenutka umirovljenja čak i neovisno o promjenama u zaposlenju.“²⁵

„S obzirom na zahtjevnost sigurnosti i likvidnosti ulaganja te predvidivosti novčanih tijekova na dugi rok, mirovinski fondovi pretežito ulažu prikupljena sredstva u dugoročne instrumente financijskog tržišta. U tom kontekstu naglasak je na vrijednosne papire najviše kreditnog rejtinga, dakle državne obveznice i „blue chip“ dionice. Omanji dio portfolija odnosi se na ulaganja u oročene bankovne depozite te kratkoročne instrumente tržišta novca.

Postoje različite vrste mirovinskih fondova, a razlikuju se prema načinu upravljanja. To uključuje privatne mirovinske fondove, koje vode privatne korporacije poput banaka i osiguravajućih društava, javne mirovinske fondove kojima upravljaju lokalne ili državne vlasti, te mirovinske fondove pod pokroviteljstvom države. U godišnjem izvješću 2021. godine, financijska slika je izgledala ovako: 140,7 milijardi HRK iznosila je neto imovina mirovinskih fondova, a 26,6 milijardi HRK bila je neto imovina investicijskih fondova. Zatim, tržišna vrijednost i vrijednosnih papira u depozitoriju iznosila je više od 458 milijardi HRK dok je ukupna aktiva investicijskih društava procijenjena na 66,9 milijuna kuna“²⁶.

²⁵ Prohaska i drugi, Razvoj financijskih tržišta i osnove investicijske analize, str 171.

²⁶Hanfa.hr, Godišnje izvješće 2021. godine, str. 13.-17.

5.1 Stupovi (I., II. i III.) mirovinske štednje

Sustav mirovinskog osiguranja bazira se na tri stupa. I. stup predstavlja obavezno mirovinsko osiguranje temeljeno na generacijskoj solidarnosti, II. stup označava obavezno mirovinsko osiguranje temeljeno individualnom kapitaliziranom štednjom te III. stup ima oznaku dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na temelju kapitalizirane štednje. Za one koji su obvezno osigurani putem mirovinskog osiguranja isključivo prema principu generacijske solidarnosti (I. stup), stopa doprinosa iznosi 20,00%, a za osiguranike koji su uključeni u I. i II. stup mirovinskog osiguranja, stopa doprinosa za obavezno mirovinsko osiguranje temeljeno na generacijskoj solidarnosti iznosi 15,00%.

Sredstva za financiranje **prvog stupa** mirovinskog osiguranja potječu od doprinosa osiguranika i ostalih osoba osiguranika, te se taj iznos uplaćuje u državni proračun. Prvi stup i dalje funkcionira kao tzv. sistem definiranih davanja, u kojem se visina mirovina računa prema unaprijed određenoj (zakonom propisanoj) formuli, ne uzimajući direktno u obzir iznos uplaćenih doprinosa. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (HZMO) je odgovorna institucija za upravljanje mirovinskim osiguranjem na temelju generacijske solidarnosti.

Sredstva za financiranje **drugog stupa** mirovinskog osiguranja također proizlaze iz obaveznih doprinosa. No, za razliku od prvog stupa, ta sredstva se preusmjeravaju u obavezni mirovinski fond, na osobni račun osiguranika, te postaju njihovo osobno vlasništvo, od čega će se osiguravati njihova buduća mirovina. U ovom slučaju, iznos mirovine ovisit će o iznosu uplaćenih doprinosa koji su kapitalizirani, kao i o odabranom modelu mirovine. Nadležnost za poslove povezane s mirovinskim osiguranjem temeljenim na individualnoj kapitaliziranoj štednji (II. stup) pripada Središnjem registru osiguranika (REGOS).

Treći stup mirovinskog osiguranja je opcionalan i utemeljen na individualnoj kapitaliziranoj štednji, slično kao i II. stup. Visina mirovine u trećem stupu određuje se prema iznosu uplaćenih sredstava. U dobrovoljne mirovinske programe mogu se prijaviti sve osobe s prebivalištem u Republici Hrvatskoj²⁷.

²⁷ Mss.gov.hr, *Kapitalizirana štednja*

Sva tri stupa mirovinskog osiguranja trebala bi zajedno osigurati povećanu socijalnu sigurnost, pružajući veća primanja za situacije kao što su starost, invalidnost i smrt.

„Trenutno su aktivna četiri mirovinska društva odgovorna za upravljanje obaveznim mirovinskim fondovima, i to su:

1. PBZ CROATIA OSIGURANJE d.d – za upravljanje obaveznim mirovinskim fondovima
2. Allianz ZB d.o.o – društvo za upravljanje obaveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima
3. Raiffeisen društvo za upravljanje obaveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima d.d
4. Erste d.o.o – društvo za upravljanje obaveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima

Ovisno o strategiji ulaganja i sastavu portfelja, obvezni mirovinski fond može biti svrstan u jednu od tri kategorije: A, B ili C. Sva tri navedena stupnja upravlja isto mirovinsko društvo. Karakteristike kategorizacije fondova prema rizičnosti ulaganja i potencijalnim prinosima su sljedeće:

u **kategoriji A**, koja predstavlja viši rizik, imovina fonda je izložena dionicama više nego drugim vrstama financijske imovine (poput državnih ili korporativnih obveznica), uz očekivane veće prinose tijekom duljeg vremenskog razdoblja. Članovi ovog fonda mogu biti osobe koje imaju najmanje 10 godina do ispunjenja uvjeta za dobivanje prava na starosnu mirovinu.

Kategorija B predstavlja kategoriju umjerenog rizika koja se odlikuje umjerenijom investicijskom strategijom i dugoročno očekivanim umjerenim prinosima. Ova kategorija je namijenjena osiguranicima koji imaju pet ili više godina do ispunjavanja uvjeta za stjecanje prava na starosnu mirovinu. **Kategorija C** označava kategoriju s minimalnim rizikom i očekivanim nižim prinosima na dugi rok, jer se imovina ulaže isključivo u nisko rizične investicije poput oročenih depozita ili obveznica. Ova kategorija je prilagođena osiguranicima koji imaju manje od pet godina do ispunjavanja uvjeta za dobivanje prava na starosnu mirovinu.²⁸

²⁸ Mss.gov.hr, *Kapitalizirana štednja i članstvo u OMF-u*

5.2 Mirovinski sustav – obvezni mirovinski fondovi

Iako su neki ranije navedeni, subjekti mirovinskog sustava su sljedeći: HANFA, HZMO, REGOS, obvezni mirovinski fond, dobrovoljni mirovinski fond, mirovinsko društvo, depozitar te mirovinsko osiguravajuće društvo. HANFA nadzire nebankovne financijske institucije koje upravljaju trećinom imovine financijskog sustava dok ostatkom upravlja HNB.

„Većina osiguranika ne aktivno odabire mirovinski fond, iako im je ta mogućnost dostupna; umjesto toga, Središnji registar osiguranika (REGOS) ih automatski raspoređuje prema unaprijed definiranom "ključu". Na mjesečnoj bazi se oko **500 milijuna kuna** novih doprinosa transferira u obvezne mirovinske fondove.“²⁹ Godišnje uplate doprinosa sežu i do **6,2 milijardi kuna**. Više od **1.936.000 članova** usmjerava svoje štednje prema budućim umirovljeničkim danima putem obaveznih mirovinskih fondova, čiji je ukupni portfelj na kraju 2018. godine iznosio gotovo **100 milijardi kuna**. Kao rezultat primarnih uplata koje premašuju isplate i prinos mirovinskih fondova, neto imovina obveznih mirovinskih fondova neprestano se povećava.

Sve kategorije (A, B i C) obveznih mirovinskih fondova najviše ulažu u obveznice RH. Prinosi OMF-a prate se preko indexa MIREX kojeg objavljuje HANFA. MIREX označava srednju vrijednost obračunske jedinice svakog pojedinog fonda ili kategorije fondova, omogućujući članovima fondova da prate i uspoređuju rezultate investicija fondova te aktivno upravljaju svojom mirovinskom štednjom. Ako se MIREX indeks mijenja u određenom vremenskom razdoblju, to označava prosječni prinos mirovinskih fondova u tom periodu, tj. srednji dohodak (ili gubitak) ostvaren tijekom tog vremenskog intervala. Primjerice, bazni indeks nam je u kolovozu 2014. godine (100), a u prosincu 2018. godine za kategoriju A, indeks iznosi 135, za kategoriju B 129 te za C kategoriju 123. tako da možemo reći da su prosječni prinosi u plusu odnosno da donose zaradu u tom periodu.

Kod dobrovoljnih mirovinskih fondova valja istaknuti kako Neto imovina seže čak do **5,2 milijardi kuna** te broj članova bilježe preko 300 tisuća. Godišnji prihod za 2018. i 2019. godinu iznosi **1,1%** odnosno **0,5%**.“³⁰

²⁹ Regos.hr, *Statistički pokazatelji*, str. 10.

³⁰Hanfa.hr, *Pregled mirovinskog sustava*

Zaključak

U Hrvatskoj provodi se moderna ekonomija koja je brzo prilagodljiva svim aktualnim izazovima te se odmah traži rješenje koje će i u budućnosti „otvoriti nova vrata“. Pa tako možemo reći da Hrvatska nije poznata samo po svojem krajoliku, prirodnim ljepotama, izumiteljima i sportašima već i zbog lakoće poslovanja, izvrsnih poticaja ulaganju i konkurentne radne snage.

Bankovni i investicijski sustav u Republici Hrvatskoj, predstavljaju važan segment poslovanja kako svih tako i 5 odabranih hrvatskih banaka. Iz razloga što pružaju usluge financijskog planiranja, financijske kontrole, financijske analize, ulaganja i tako dalje. Također, veliku važnost imaju financijski pokazatelji likvidnosti, efikasnosti, financijske strukture i profitabilnosti koji svaki govori o nekom dijelu poslovanja banaka.

Nadalje, ono što je važno zaključno reći jest da se vlasnička struktura dijeli na kreditne institucije u domaćem privatnom vlasništvu, kreditne institucije u domaćem državnom vlasništvu i na kreditne institucije u stranom vlasništvu koje igraju jednu od važnijih uloga u bankarskom svijetu. Kamatne stope, kreditna politika, tržišni udio i ponuda usluga najvažniji su čimbenici koji nakon dešavanja inflacije utječu na daljnji proces kojima banke kotiraju.

Danas, postoji mnogo različitih oblika ulaganja, a najčešći su oni u investicijske fondove. Literatura kao što su HANFA I HNB pokazala su investicijske fondove kao alternativno ulaganje zbog toga što investicijski fondovi ne traže konstantno praćenje kretanja tržišta ili pak poznavanja nekakvog pravilnog ulaganja jer svim sredstvima upravljaju portfolio menadžeri.

Investitori pak najviše odnosno najučestalije ulažu u dioničke, novčane i obvezničke fondove zbog njihove stabilnosti i likvidnosti, redovitijih prihoda te je niži rizik u odnosu na mješovite, sektorske, nekretninske i specijalizirane fondove. No naravno, sve to ovisi o tržišnom okruženju, preferencijama tih investitora i ekonomskim uvjetima. Ono što najbolje opisuje moje mišljenje prilikom investiranja jest izjava iz knjige „Vodić u investiranje“ Roberta T. Kiyosakija, koja glasi: „Prije mnogo godina, pitao sam bogatog oca kakav bi savjet dao prosječnom investitoru. Odgovorio je: "Ne budi prosječan.", što govori o tome tko ne riskira, ne profitira.

Bibliografija:

- <https://www.hanfa.hr/investicijski-fondovi>
- <https://www.rbainvest.hr/myinvest>
- <https://www.moj-bankar.hr/banke>
- www.aik-invest.hr
- Prohaska, Zdenko; Radman Peša, Anita; Olgić Draženović, Bojana
Razvoj financijskih tržišta i osnove investicijske analize, Zadar, 2020.
- Financijska agencija (FINA)
- <https://regos.hr/podrska/statisticki-pokazatelji>
- www.vup.hr/ekonomika-investicija
- <https://hgk.hr/documents/sveucilisni-prirucnik-kvaliteta-i-sustavi-upravljanja-kvalitetom618e70fc7168b.pdf>
- <https://www.hanfa.hr/getfile/42497/HANFA-Trziste-kapitala.pdf>
- <https://www.hanfa.hr/trziste-kapitala/nadzorna-javna-objava>
- <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen>
- Benjamin Graham: The intelligent investor
- <https://www.scribd.com/doc/220259064/56228088-Robert-Kiyosaki-Vodic-u-Investiranje#>
- Mishkin, Frederic S.; Eakins, Stanley G.; Financijska tržišta + institucije
- Hnb.hr, Hnb.hr/makroekonomska-kretanja/i-prognoze
- Santini, Guste; Vodič za razumijevanje poslovanja s bankama
- <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/financijska-stabilnost/uloge-i-suradnja/financijski-sustav-rh>
- <https://gorankrmpotic.eu/upravljanje-rizicima-u-bankarskom-poslovanju>
- <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/financijski-sektor/druge-monetarne-financijske-institucije/kreditne-institucije/bankovna-supervizija/pokazatelji-poslovanja-kreditnih-institucija>
- Zaba.hr, www.zbi.hr/fondovi , Pbz.hr, <https://www.eurizonam.hr/investicijski-fondovi> , <https://www.eurizonam.hr/fondovi-74/spru-3-172/eurizon-hr-global-fond> , Erste.hr, <https://www.erstebank.hr/hr/gradjanstvo/stednja-i-investicije/fondovi/investicijski-fondovi>

Popis ilustracija

Tablica 1. Prinos na imovinu (ROA) 5 najvećih hrvatskih banaka u razdoblju od 2020. do 2022. godine.

Tablica 2. Prinos na kapital (ROE) 5 najvećih hrvatskih banaka u razdoblju od 2020. do 2022. godine.

Tablica 3. Stopa ukupnog kapitala 5 najvećih banaka u Republici Hrvatskoj (2020. – 2022.)

Tablica 4. Omjer financijske poluge 5 najvećih banaka u Republici Hrvatskoj (2020. - 2022.)

Tablica 5. Koeficijent likvidnosne pokrivenosti 5 odabranih banaka u Republici Hrvatskoj (2020. – 2022.)

Grafikon 1. Struktura imovine fonda (%) u 2021. godini